

Бурят-Монголой УНЭН

1952 он Апрелин 4 Пятница

Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэйд, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган.

№ 68 (6245) АПРЕЛИН 4 ПЯТНИЦА 1952 он

Сэн 20 мүн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Амерганска газетэнүүдэй бүлэг редакторнуудай асуудалнуудта нүхэр СТАЛИНАЙ харюу (1-дахн юур). Кузнецк металлургическа комбинатай коллективтэ нүхэр СТАЛИНАЙ амаршал (1-дахн юур). ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ Б. Шаралдаев. —Түрүү агитколлектив (1-дахн юур). Ц. Б. Цыдендамбаев. — Бурят-монгол хэлэ бэшэгэй асуудалнуудаар хэгдэхэ ёһотой хүдэлмэринүүд (2-дохн ба 3-дахн юуруунууда).

руулга ба советскэ худалдаа наймаанай хүдэлмэринтэй шэдэй зорилгонууд (2-дохн юур). Советскэ правительственна делегаци Булапешт ерээ (3-дахн юур). Д. Балданов. — Сүхэ голоор пассажирска транспорт эмхидхэхэ (3-дахн юур). Социалистическэ экономикын амжалтануудай шэнэ гэршэ (4-дахн юур). Эб найрамдал хамгаалха арайдай суглаанууд Францида болон (4-дахн юур). Кореядэхн событнууд (4-дахн юур).

МИГ НОЙТО ЕХЭЭР БАРИЯ

Бурят-Монголой колхозууд машинно-тракторна станцирт, правительствен тунхар газартаряалангай хүдэлжэл бүри улам найраар шавилла. Механизаторска бригад мэрэгжэл улам дээшлэе ашаар баян техникээр ачааглардаг, хүдөө түрүүшүүлэй дүй дүршэл, колхозууд туйлалд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Энээнэй ашаар мэдондо түрүү колхозууд баян ургагшан байна.

бригада сабшалангайгаа бүхы газар дээрэ найрамай ула тогтоожо эхилэнхэй. Мүн тую аймагай Логовскийн нэрэмжэт колхоздо найрамай ула тогтоожо хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана, 200 гаран гектар газар найрамай улаар уналагдаа, тус аймагай бусадшые колхозууд энэ хүдэлмэри эхилээ. Гэбэшье, эртын борнойлгы түүбэрлэн эхилхээр болоһон газарнуудта үшөө ноушы хэгдээгүй байнаар. Жэшээн, Кяхтыи, Ээдын, Торнин аймагуудай зарим колхозууд таряанай газар дээрэ шиниг нойто ехээр бариха аргатай аад, энэ хүдэлмэри үшөөл үргэнөөр ябуулнагуй. Эдэ аймагуудта үнн хада саһан хайлаһан байна. Тэд тус аймагуудай зарим колхозуудай хүтэлбэрлэгшэд энэ жэл эртэ дулаан болонһе хараадаа абаагүй, унжагайрхан хэбээрэ байна. Мүн эдэ аймагуудай олон колхозуудта сабшалангаа найрамай улаар уналаха хүдэлмэри эхилдхэгүй, саһанинь хайлаад, жалга горхо руу урдажа арилшоо. Иймэ баримтанууд мүн судоошы аймагуудта үзэгдэн.

ай ажахын культурануудай дээшлүүлхэгээ хамта малажалые хүгжөөх гэжэ таряашадай урда парги, шавилтын табиган зорилгын туслада манай аймкын колхознигууд, МТС-совхозой хүдэлмэрилэгшэд үшөөл тэмсэжэ, хабарай хүдэлмэри аротехниг үшөөл хэмжээндэ үнэгэрэхыс үшөө.

жэлдэ сагай уларилы байгаа хаань, тарилгын аймай дээрэнэ баян ургаса зорилго манай республико таряашадай машинаторна станцинуудай болон уудай хүдэлмэрилэгшэдэй урдадана.

навай ба сабшалангай ургаса түрүүшын туслада аротехник бүхы арга методууды хүдэлж хэрэглэхэ хэрэгтэй. Тэрэнэн шухала арга гэхэдэ, газар дээрэ шиниг нойто барилта болон.

Бурят-Монголын сагай уладо илгаань юуб гэхэдэ, манай эгээл ургажа байха ашаар хуурай байдаг. Ямаршы манай хая ургажа байха шиниг нойтоор хангажа шаһна, манай ургаса абтадаг байна.

Энэ таряанай болон сабшалангай газар дээрэ шиниг нойты гэгэшэ угаа шухала асуудал. Энэ талаар эртын борилгын сабшалан ба таряанай газар дээрэ найрамай ула тогтоолд удхашанартай байна. Эгээл таряанай болон сабшалангай газар дээрэ найрамай ула тогтоолд борнойло хэхэ хүрэн хаанагүй үргэнөөр урдаха ёһотой.

И. Е. Хударын машинно-тракторна станцинуудай бригаданууд харьяата колхозуудта гаража, эртын борнойло Замгай аймагай 8 колхозууд борнойло эхилээ, мүн колхозууд сабшалангай ула тогтоожо байна. Бичурин аймагай Бичурска сельсоветэй нэрэмжэтэ колхозой Сафонович Савельевэй хүдэлжэл тэжээл бэлдэхэлгын бригаданууд харьяата колхозуудта гаража, эртын борнойло Замгай аймагай 8 колхозууд борнойло эхилээ, мүн колхозууд сабшалангай ула тогтоожо байна. Бичурин аймагай Бичурска сельсоветэй нэрэмжэтэ колхозой Сафонович Савельевэй хүдэлжэл тэжээл бэлдэхэлгын бригаданууд харьяата колхозуудта гаража, эртын борнойло Замгай аймагай 8 колхозууд борнойло эхилээ, мүн колхозууд сабшалангай ула тогтоожо байна.

Колхозуудын экономика зүблөөндэ хабаадаха советскэ делегаци

Бурят-Монголой колхозууд машинно-тракторна станцирт, правительствен тунхар газартаряалангай хүдэлжэл бүри улам найраар шавилла. Механизаторска бригад мэрэгжэл улам дээшлэе ашаар баян техникээр ачааглардаг, хүдөө түрүүшүүлэй дүй дүршэл, колхозууд туйлалд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Энээнэй ашаар мэдондо түрүү колхозууд баян ургагшан байна.

Полевой хүдэлмэри эхилбэ гэшэ. Энээнэ эхитэй гуримтайгаар, аротехническэ үндэр хэмжээндэ үнэгэрхэг гэшэ манай республикын колхозно таряашадай. МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Бурят-Монголын колхозууд машинно-тракторна станцирт, правительствен тунхар газартаряалангай хүдэлжэл бүри улам найраар шавилла. Механизаторска бригад мэрэгжэл улам дээшлэе ашаар баян техникээр ачааглардаг, хүдөө түрүүшүүлэй дүй дүршэл, колхозууд туйлалд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Энээнэй ашаар мэдондо түрүү колхозууд баян ургагшан байна.

(ТАСС)

Американска газетэнүүдэй бүлэг редакторнуудай асуудалнуудта нүхэр Сталиной харюу

Американска провинциална газетэнүүдэй бүлэг редакторнууд тус газетэнүүдэй 30 редакторнуудай үмэнзһөө дүрбэн асуудалтайгаар нүхэр Сталинда хандаһан байна. Тэдэндэ нүхэр Сталин нимэ харюунуудые үгөө:

Асуудал: дэлхэйн гурбадахн дайн хоёр гү, али гурбан жэлэй урда тээхинэе мүнөө бүри ойро болоо гэшэ гү? Харюу: үгы, болоогүй.

Асуудал: агуухэ гүрэнүүдэй толгойлогшонорой уулзалга туһа хүргэжэ болохо байгаа гү? Харюу: магадгүй, туһа хүргэжэ болохо байгаа.

Асуудал: мүнөө үеые Германиян нэгэдэлгэдэ зохистой гэжэ тоолоно гүт? Харюу: тиймэ, тоолоно.

Асуудал: ямар үндэхэ нуури дээрэ капитализм ба коммунизм зэргэ байжа шадаха? Харюу: харилсаатай байхые хоёр тээһэ хүсөө һаа, абанан уялануудаа гүйсэдхэхөөр бэлэн байгаа һаа, тэгшэ эрхын, бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарахагүйн принципые сахяад байгаа һаа, капитализм ба коммунизм амгалан ёһоор зэргэ байжа шадаха.

г. Сталинск

КУЗНЕЦКЭ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКА КОМБИНАТ

Комбинатай директор нүхэр БЕЛАНДА Комбинатай главна инженер нүхэр ЕРМОЛАЕВТА ВКП(б)-гэй ЦК-гэй партор нүхэр КАРПОВТА Завкомой түрүүлэшэ нүхэр ПИСТЕХИНДЭ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй комсор нүхэр РЕЗНИКОВТЭ

Ороной хүсэтэ ба техническэ түрүү металлургическа предпряти—комбинатай ашагалаагада оруулагдан үдэрһөө хойшо 20 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Кузнецкэ металлургическа комбинатай ба „Сталинскпромстрой“ трестын эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд ба албахагшадые амаршалан, баяр хүргэнэб.

Кузнецкэ металлургунуд Советскэ Союзай героническа хүдэлмэришэн ангийн түрүүшын зэргэнүүдтэ ябажа, арадай ажахые металаар хангаха тушаа Парти ба Правительствен даалгабарине нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэ, дүүргэжэ байна.

Хүдэлмэришөө шэнэ амжалтанууды туйлахыетнай, нүхэд, Таанадта үнэн зүрхэниһөө хүсэнэб.

И. СТАЛИН.

АЖАЛШАД ТУХАЙ СТАЛИНСКА АНХАРАЛ СОВЕТСКЭ ХҮНҮҮДЫЕ ШЭН ГАБЬЯТА АЖАЛДА ЗОРИГЖУУЛНА

Эхэ оромнай улам бэхижэг!

Эдэ хоолой зүйлүүдэй гүрэнэй рознично сэнгүүдые шэнээр хиндаруулаха тухай ССР Союзай Министруудэй Советэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолы Хэжэнгын аймагай Чесанын МТС-эй механизаторнууд эхэ баярттайгаар угтаба.

Агуухэ Сталинда баясхалан хүргэнэ

ЛЕНИНГРАД. Эдэ хоолой зүйлүүдэй гүрэнэй рознично сэнгүүдые шэнээр хиндаруулаха тухай мэдээсэнье ленинградыхид туйлай эхэ баярттайгаар угтажа, советскэ правительствода, большевистскэ партида, инаг түрэл Сталинда гүнээги баясхалан хүргэб.

Советскэ ороноороо омогорхонобди

Коопинсоюзай системин Улан-Удын «Труд» гэжэ олоборидтын артелиин коллективтэ митинг болобо.

Унэн сэхэ ажалаараа харюусахабди

Эдэ хоолой зүйлүүдэй гүрэнэй рознично сэнгүүдые шэнээр хиндаруулаха тухай ССР-эй Министруудэй Советэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол хадаа манай ажабайдалай үдэр эрхэ тудам улам найражэ, хүжюу сэнгэляг боложо байһан тухай хэлэнэ.

Ажалшад нөөсөлгэ ургана

Советскэ арадай материалитэй түниглэн байдал улам найражэ, ажалшад нөөсөлгэнүүд улам ургана.

Унэн сэхэ ажалаараа харюусахабди

Эдэ оройнгоо улам бэхижэлын тулада, арадайгаа ажана тэнюунуухын тулада өөрингөө хубитые оруулахахаб. Байрша апрель нара соо үйлдэбэрингөө даалгариине 150 процентһэ доошо бэшэ дүүргэхэб сэнэн уялга абанаб.

Table with 3 columns: Район, Орлохо колхозуудай үшөөл, Хэлтэб хэмжэ. Includes rows for Байкало-Кударын, Кабанскын, Курумжанай, Тарбагатайн, Тунхэнэй, Баргажанай, Прибайкальскэ, Иволгин, Хорин, Кударын, Зантрайн, Бичурын, Ээдын, Мухаршэбэрэй, Торнин, Хэжэгийн, Кяхтын, Закамнай, Сэлэнгийн, Ярууны.

Республиканска зүблөөн эхилбэ

Колхозуудай түрүүлэгшээрэй, аймагуудай хүдөө ажахые танагуудые даагшад, МТС-үүдэй директорнуудэй республиканска зүблөөн оперо ба балетэй театрта үсэгэлдэр эхилбэ.

1951 оной хүдөө ажахын жэлэй дүнгүүд ба ургасые дээшлүүлхэ, малажал хүгжөөхэ түсэбүүдые дүүргэхэ, гэртэй ашаг шэмые дээшлүүлхэ ба тэжээлэй база бэхжүүлхэ хэмжээ-ябууланууд тухай республикын хүдөө ажахын Министр нүхэр Дубровскийн элчэхэлые зүблөөндэ хабаадагшад шагнаба.

Абанан уялануудаа дүүргэхэбди

Хабарай полевоай хүдэлмэришүүдые амжалтайгаар үнэгэрэхын тула манай бригада трактор машинануудаа эрхим шанартайгаар захибарилжа дүүргэнэ байна. Мэдээтөвой нэрэмжэтэ колхозой полидо гарахамнай. Манай бригада энэ колхоздо олон жэл ажаллаа. Бригадыннай гэхүүд газарнуудайгаа шанарые һайн мэдэжэ тула хаанаһаа, севообородой ямар полиноо гектарай хэдн центнер ургаса хураажа шадаха байһанаа тухайлаан тодорхойлоод, социалистическэ уяланууды тус туста абана. Бүхн бригадаараа гектар бүрин 12 центнерһэ бага бэшэ, тийхэлэ шэнисын талмайһаа гектар бүрин 15 центнерһэ бага бэшэ ургаса хураажа гэжэ шийдэбди.

Газарай хүрэндэ шиниг нойто барихын тула эртын борнойлгые газарай гэдэжэ захиалхатай сасуу эхилхэмнай. 500 гектарта эртын борнойло хэжэ түсэбтэйбди. Трактор машинануудайгаа техническэ харууналгые эрид найжаруулжа, эбдэрхэ ябадан гарахагүйн тула тракторист бүхэн машинаная социалистическэ ёһоор бээдэ даважа абаа. Гадна, тракторна хүдэлмэрин өөрын үнше хиндаруулахын түлөө элдүүлэгдэхэн гектар бүрин 2 түхэртэй алмаха, мүн 10 процент хүртээр горючи алмаха, 11-дэхн үдэртөө алмадаһан герючээр хүдэлмэрилхэ байһабди.

Манай бригада энэ жэлдэ гансал часай графикээр хүдэлмэрилхэ юм. Уловодо трактор бүхэнөөрөө 500 гектар газар (эвэлэн хахалалгаар) элдүүлрэхэбди. Бригадыннай түрүүлшүүд Д. Михайлов, Г. Асеев, Н. Асеев гэшүүд хүдэлмэришөө сөзон соо 700—700 гектар газар элдүүлрэхэ уялануудые абаа.

Республикын аймагуудта үрнэ хаалгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министртын 1952 оной апрелин 1-нэй мэдээн (Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Table with 3 columns: Район, Орлохо колхозуудай үшөөл, Хэлтэб хэмжэ. Includes rows for Байкало-Кударын, Кабанскын, Курумжанай, Тарбагатайн, Тунхэнэй, Баргажанай, Прибайкальскэ, Иволгин, Хорин, Кударын, Зантрайн, Бичурын, Ээдын, Мухаршэбэрэй, Торнин, Хэжэгийн, Кяхтын, Закамнай, Сэлэнгийн, Ярууны.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Түрүү агитколлектив

Ярууны аймагай Эгэтын сомо-
гой Сталинэй нэрэмжэтэ колхозой
партияна эхин организациин агит-
коллектив байнаа худалмэринлэ.
Энэ агитколлектив 9 агитатортай
юм. Партияна организациин секрета-
р нүхэр Жигитов агитаторнуудай
байдал тухай, худэ ажахын түрүү
наукын туйлалтанууд ба түрүүшүү-
лэй дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө-
лүүдье үнгэргэнэ. Тэдэнэр хөөрэлд-
өө хэздээ ажалшадай урда табиг-
дажа байган ажахын-политическэ
зорилгонууд тухай, тэдэнэй ажал
тухай хэлжэ үгэдэг юм. Агитатор-
нууд социалистическэ мүрьсөө үр-
гээнэр дэлгэрүүлжэ хэрэгтэ партор-
ганизацитада туһалдаг байна.

Хойто Хитада хэрэглэжэ байгаа
муухай бузар аашануудыг бүхэдэл-
хэйи прогрессивн хүн түрэлтэйи
эрид шууд буруушаажа байган тухай
найхан машадта хөөржэ
үгөө. Энэниинь дуулаад байхалаа,
колхознигууд американска импери-
алистнигууда хэ зэбүүрхэйи байна.
Удаадахи хөөрэлдөөгөө нүхэр Ал-
даев «Советскэ агуухэ» түрэн—эб
найрамдалай түнэг мүн» гэсэн те-
мээр үнгэргөө.



Улаан-Удэ станицин паровозно депогой
баладхалын цехын слесарь Борис Пе-
трович Барышев март барышгаа даал-
гаварино 230 процент дүүргэв. Мүнөө
нүхэр Барышев Майн урда тээхл мүри-
сөөндэ оролсоод, үдэрэйни даалгаври-
ны хоёр нормоооо дооно бэшээр дүүр-
гэнэ.

А. Мантаваай фото.

„Эхэ Геройн“
нэрээргэдэ хүртэбэ

Малай республикын бүтэг эхэ-
нүүд 10 ба дээшэ үхибүүдые түрэн
ба хүмүүжүүлхэйи түлөө СССР-
эй Верховно Советэй Президиумэй
Указаар «Эхэ Геройн» нэрээргэдэ
СССР-эй Верховно Советэй Президи-
умэй грамота барюулгатайгаар
хүртэбэ. Тэдэнэрэй дунда Бичурын
аймагай Дээдэ-Маргентуй тохсохой
гэрэй эзэн эхэнэр, 80 найгатай Еле-
на Парфентьевна Башенова, Сэлэн-
гын аймагай Галуута-Нуур посело-
гой гэрэй эзэн эхэнэр Дарья Афа-
насьевна Ревякина болон бусад
бин.

Эдөбхитэй багша

Ярууны аймагай Комсомольско
долоонжолэй нургуулида Василий
Николаевич Маханчев хори гаран
жэлдэ багшаар худалмэринлэ. Энэ
үе соо Василий Николаевичын хү-
мүүжүүлэн хурагалд мүнөө элдэб
мэргэжэлтэй хүнүүд болонхой. Тэ-
дэнэр Василий Николаевичта өөһэ-
дэньгөө хуралсал, худалмэри тухай
далаа холодоо бэшэжэ байдаг юм.

Нүхэр Маханчевтэ БМАССР-эй
нургуулинуудай габыята багшын
хүндэтэ нэрээргэ олгондонхой. Мүн
правительствын шагналда хүртээн
байна. Мүнөө Василий Николаевич
нургуулинигаа хуралсалтай талыг
лаагшаар худалмэринлэ.

Ц. Базарсадуев.

Юмэнэй сэнгүүдые шэнээр химдаруулга ба
советскэ худалдаа наймаанай худалмэринлэгшэдэ
зорилгонууд

СССР-эй Министруудэй Совет-
дэй ба партин Центральна Комит-
дэй тогтоолоор эдэе хоолой зүйл-
нүүдэй гүрэнэй рознично сэнгүүд
апрелийн 1-һээ хойшо шэнээр хим-
даруулагдаба. Энэ — нүүлэй жэл-
нүүдтэйи тоогоороо табатахи—хим-
даруулга хадаа манай социалистич-
ескэ гүрэнэй хүсэ шадалай ургал-
тын, арадай ажала тэнитлэн бай-
далай дэбжэлтэ, тухайда Советскэ
правительствын, коммунистическэ
партинын ба нүхэр Сталинэй гүрнөө
саг үргэлжэ анхарал оролдогто
гаргадагэй эли тодо гэршэ мүн.

Нүхэр Сталин 1946 оной феврал-
лин 9-дэ Москва городой нургуули-
нин Сталинска округой нургуули-
дай нургалтын урда тээхи суглаан
дээрэ хэлээн түүхэтэ үгэ соогоо
ерээдэй ойрын сагта партинын хээ
худалмэрин түсэбүүд тухай хэлжэ
зуураа, ингэжэ заагаа нэн: «Ойрын
сагта картона системэ болоулга-
дахалаа гадна, мүн үргэн хэрэглэ-
лэй зүйлнүүдые үйлдэбэрлэжэ яба-
дал үргэдхэлгэдэ, бүхы товарнуудай
сэнгүүдые удаа удаагаар химдаруу-
лан, ажалшадай ажабайдалай хэм-
жээ бүри хайжаруулгада онсо ан-
харал табигдаха байна.»

Арадай ажыхада гитлеровскэ бу-
лимтарагшадай гүрнөө туйлай эхэ
һандарал ба хохидолой ушаруулга-
дабашье наань, Советскэ гүрэнэй
1947 оной декабрь соо бүхы товар-
нуудай картона системэ болоулга-
лан юм. Тэрэнһээ хойшо нинтын
хэрэглэлэй товарнуудай сэнгүүд
жэлһээ жэлдэ химдаруулагдаба,
эзэнэй ашаар манай хүн зон жэл
бүри хэдэн арбад миллиард түхэриг
хэмжээтэй ашата хүртэнэ. Ажалшадай
ажата тэнитлэн байдала саг үргэлжэ
хайжаруулга хадаа советскэ түхэригэй
саашаада бэхжэһэнэй, хүн зоний
худалдан абаха шадабарини улам
ургалганай ба элдэб товарнууд туха-
лаа эрилтын эхэ болононой гэршэ
мүн.

Комсомол тушаа партина анхарал

ВКП(б)-гэй Ахын айком комсо-
мольско постифуралсалай байдал
ба тэрэннэй хайжаруулга хэмжээ-
нүүд тухай ВЛКСМ-эй айкомой
тоосооо найхан шагшаба.

ВЛКСМ-эй айком, тэрэнэй бюро
ба комсомольско эхин организаци-
нууд залуушухай политическэ ну-
ралсал эмхидхэлгэдэ анхаралай
тусал һулаар табина. Тимэһээ
олохон кружогууд ба политгургуу-
линууд хуралсалтайгаа түсэбье
дүүргэнгүй, заняинуудыг идэйнэ
доодо хэмжээндэ үнгэргэдэ, тэдэ-
ниинь ямаршье шалтагангүйгөөр
таһалдуулдаг байна. Заняг үнгэр-
гэдэбэ хүтэбэрлэгшэдэ харуу-
лан ойгуулжа зүйлнүүдэ, уран-
зохобой номуудыг хэрэглэнгүй,
Гадна, пропагандистикуудай сем-
нарнууд үсөөн үнгэргэдэнэ.

Культурно-гэгээрэлэй худалмэринлэгшэдэй семинар

Кяхта городо аймагай культу-
рно-гэгээрэлэй худалмэринлэгшэдэй
семинар болобо. Семинарта ха-
бадагшад хэдэн лекци шагшаа.
Мүн хабарай тарилгыг үсдэ кол-
хознигуудай, МТС-эй худалмэри-
лэгшэдэй дунда ябуулагдаха ниш-

тэ-политическэ ба культурно-гэгээр-
лэй худалмэринин талаар заабари
адаба.

Бурят-монгол хэлэ бэшэгэй асуудалнуудаар
хэгдэхэ ёһотой худалмэринүүд

«Мүнөө үсын хэлэһэй эхи үндэ-
һинийн бүри эртэ урда сагта, бо-
лоолшологтой эпохын урда тээ, та-
бигдан байгаа гэжэ тухайлаар»
гээд, «Марксизм ба языхоланиин
асуудалууд» гэжэ сэмээрэй зө-
хөбл дотороо И. В. Сталин заана.
Тингээд: «Үйлдэбэрин саашанин
хүгжэлтэ, агитниудай ёһи бололго,
үзэ бэйлэй бии бололго, бага зэр-
гэһээ һаа гүримшалан бэшэгтэе
албан захиргаалка ябуулгадаа
хэрэсэбэдэ гүрэн засагай бии бо-
лолго, гүримшалан бэшэгтэе бүри
хээр хэрэгсэлдэ худалдан наймаан-
ай хүгжэлтэ, ном хэблэдэ станго-
гой бии бололго, литературин хүг-
жэлтэ—эдэ бүтэдэ хадаа хэлэһэй
хүгжэлтэ ябадалдан эхэ хубилалта
олгоо. Энэ үсын туршадта пемин-
нүүд болон үндэй яһатан бутарш
хуваардаг ба һалын төрөдэһинь,
худхарвалдаг ба ийншэлдэгшье
байгаа. Тинь саашаа националь-
най хэтэһүүд ба гүрэнүүд бии бо-
лоо, революционэй эрид хубилал-
танууд тохоболоо, хуушан общест-
веннэй байгуулалтанууд шэнэ бай-
гуулактануудаар нэлгэгдээ. Эдэ бү-
хэн хэлэһэй, тэрэнэй хүгжэлтэдэ
улам эхэ хубилалтануудыг олгуу-
лаа» гэжэ И. В. Сталин бэшэнэ.
Ингээд, хэлэһэй хүгжэн эрэнэ
түүхын юрэнхы түлэбэ тобино аад,
гүй удхатайгаар нүхэр Сталин эли-
рүүлэн харуулан байна.

Агуухэ Октябрьска революцион
лэ нүүлээр бүхэнациональна бурят-
монгол литературна хэлэн ургажа
захалланиин элнэтэ. Теэд мүнөө энэ
хэлэн дээрэ Бурят-Монголой хууш-
ан ба шээз байдалыг бодотоорш
харуулан, яһала баян уранһайхан-
ай литературатайдын. Манай ли-
тература хэлэн дээрэ «Бурят-Мон-
голой үншэ» болоод «Бурят-Монго-
лой комсомолец» гэжэ республи-
канска газетнүүд, хэдэн аймагай
газетнүүд, гадна журнал болон но-
мууд хэблэгдэн гаргагддаг. Энэ
хэлэн дээрэ манай бурят-монгол
арад зон радиодамжуулга, элдэ-
хэл, лекци, орошье, бурядыше дра-
матургиудтай зохөбон пьесэ табил-
гэе, баһа оперо ба дуунуудыг соно-
содог. Эхин нургуулиин учибнигүүд,
лүүлэй үсдэ долоошье жэлэй нур-
гуулиин зарим учибнигүүд бурят-
монгол хэлэн дээрэ бэшэгдэжэ,
жэлһээ жэлдэ хэблэн гаргагдана.
Мүн эдэ нургуулинуудта ном заал-
ганыг хурагалдай мэдэхэ түрэлхи
хэлэн дээрэ ябуулагдана.

Ород литературин классикнуудай
—агуухэ уранзохоболшотой: А. С.
Пушкин болон Л. Н. Толстойн,
М. Ю. Лермонтов болон Н. В. Го-
голын, И. А. Некрасов болон А. Н.
Островскин, А. П. Чехов болон
А. М. Горькын зохөбоннуудыг, ша-
гаран гарган советскэ уранзохөб-
олшотой: Владимир Маяковскин, Ни-
колай Островскин, Александр Фа-
деевэй ба бусадэй зохөбоннуудыг
бурят-монголнууд өөршөө үндэ-
һэй хэлэн дээрэ уншаха арга оло-
нониинь нилээдгүй аша туһатай,
ушар удхатай хэрэг болоно.

Һээ мүнөөшье гэжээд абадаг, мүн
хожом хойношодошье абажа бай-
халь дамжанигүй. Гэбшье, агуухэ
ород хэлэһэй ашата түлөө үзүүл-
һэй, большевистескэ партин Лени-
ско-сталинска национальнэ поли-
тикын илан мандһаланай ашаар,
бөгөнхон сагай хурасаа соо лите-
ратурина хэлэсэ байуулжа шад-
лан байндайн.

Зүгөөр, литература хэлэ хүг-
жөөн хайжаруулга талаар хэгдэхэ
ёһотой худалмэринүүд хуу хэгдэ-
шөө гээд болоо гэшэ һаа, минл
эндүүрһэн зүйл бэшэ, харин отто
бурдуу һанажма болохо бэлэй.
Обборжо ажаглахада, үчэндөө
олон дутуу дунданууд бии байха
юм. Теэд тэдэниин саг дары усад-
хаха гэшэ туйлай шухала.

Хэр тимэ байбашье һаань,
литературина хэлэн дээрэ
миңүүдэ хэрэгсэлдэ, энэр
зүйлнүүдэс гаргаха ябадал
лэдэг. Нэгдэлһин, оройдоо
терминин олон ондоороо
эла юм. Жэшээ, һеравроноо
развития гэһэн ойлооо хүтэ-
тэһэшэ хэмжэнэ, жэлдэ
хүгжэлтэ, хүгжэлтын тэмдэ
байдал, хүгжэлтын адли хэмдэ
байлга гэхэ мэтн вариантнууд
оршуулагдаана. Инэрхүү хэ-
ниүүд үсөөн бэшэ дайралдаа
Хоёрдохинь, термин ба үгэй
точино бэшээр, тэдэһэй удмыг
хайлаад гээд оршуулжыг
ушарниуд нилээд олон бии.
шээшэ, антагонизм гэшье ха-
зурлалдон гээд оршуулан ба
Зүгөөр зурлидон гэдэгтэй мүн
ворочие гэжэ ород үгэтэй мүн
удхатай юм. Тинхэлэһи аян-
гэһээд дүтэрхэ үгэ олохо гэ-
хэмороон гэжэ үгэһе ондооо
хонь бэрхэтэй байха. Терминүүд
хэрэглэгдэ бэшье дүтэрхэ
һин бэлээ. Теэд дурсагһан
зүйлнүүд эгээл элбэг болон
рэлээһи элдэ жэшээ байн

Марксизм-ленинизмын да-
гуудай, гадна ород уранзо-
монд поздүүдэй зохөбоннуудыг
риг зон өөршөө хэлэн дээрэ
шадат болонхой гээд тэдэ
лэйи байндайн. Энэ хадаа
һоо бурят-монгол хэлэн дээрэ
шуулга хэдэг ябадалай дээрэ
гэршэлжэ үгэнэ. Бурят-монгол
хэлэн дээрэ хэблэн гаргагддаг
һудар дотор оршуулга аһа
сэхэ һуури ээлһи. Гэбшье,
гүйнйи шанар, сэхэ хэлээд
рагуйл байна.



